

درس سوم

راهنمایان الهی

دو ساختمان را فرض کنید که یکی از آنها براساس الگو و نقشه‌ای منسجم و دقیق ساخته می‌شود و دیگری بدون داشتن الگو. به نظر شما این دو ساختمان بعد از تکمیل چه تفاوت‌هایی با هم خواهند داشت؟

ما انسان‌ها از آغاز دوران نوجوانی در حال بنای یک ساختمان هستیم. این ساختمان همان ساختمان شخصیت ماست که با اعتقادات و اخلاق و رفتار ما ساخته می‌شود؛ ساختمانی که گویا با گذشت هر روز از عمرمان و با هر رفتاری که انجام می‌دهیم، آجری به آن اضافه می‌شود و بنایش کامل‌تر می‌شود.

به نظر شما می‌توان انتظار داشت که ساختمان شخصیت انسان، بدون داشتن الگویی مناسب به بهترین شکل ممکن ساخته شود؟

به نظر شما الگوی مناسب برای ساختن شخصیت ما چه کسانی می‌توانند باشند؟

در درس قبل دانستیم که یکی از راه‌های افزایش ایمان به خدا، الگو قرار دادن انسان‌های مؤمن است. پیامبران نمونه‌ای از این انسان‌ها هستند که در قرآن کریم بارها داستان زندگی و ویژگی‌های آنان بیان شده است. بنابراین اگر کسی می‌خواهد جزو بهترین‌های زمان خود باشد و در مسیر ایمان به خدا گام بردارد، شایسته است پیامبران را در زندگی خود سرمشق قرار دهد و لازمه سرمشق قرار دادن، آشنا شدن با ویژگی‌های آنان است. در این درس با سه ویژگی مهم پیامبران آشنا می‌شویم: تسلیم در برابر امر خداوند، استقامت و پایداری در راه خدا و مبارزه با عقاید باطل و خرافات.

۱- تسلیم در برابر امر خداوند

5- وقتی کسی می‌خواهد شخصی را برای انجام کاری مأمور کند معمولاً چه فردی را انتخاب می‌کند؟
وقتی کسی می‌خواهد شخصی را برای انجام کاری مأمور کند، معمولاً سعی می‌کند فردی را انتخاب کند که کاملاً مطیع او باشد، و به دستوراتی که می‌دهد، به صورت کامل عمل کند. در این صورت است که انجام کامل و دقیق کار، تضمین می‌شود. وقتی انسان‌ها در امور عادی‌شان این تدبیر را به کار می‌بندند، قطعاً خداوند حکیم در امر بزرگ هدایت انسان‌ها، کسانی را به عنوان پیام‌آور خود انتخاب می‌کند که در برابر دستوراتش مطیع و تسلیم باشند. این ویژگی پیامبران را در قرآن کریم به خوبی می‌توان دید:

جواب سوال 1 کتاب

□ خداوند به **حضرت ابراهیم** علیه السلام دستور داد زن و فرزند کوچک خود را در سرزمین مکه که در آن زمان سرزمینی بدون آب و آبادانی بود و امکانی برای زندگی نداشت، سکونت دهد. حضرت ابراهیم علیه السلام با اطمینان خاطر به دستور خداوند عمل کرد.^۱

□ خداوند به **حضرت موسی** علیه السلام دستور داد نزد فرعون برود و از او بخواهد بنی اسرائیل را آزاد کند. با اینکه آن حضرت از خشم فرعون و قومش نسبت به خود آگاه بود و احتمال هرگونه خطری را برای خود پیش‌بینی می‌کرد، به این مأموریت عمل کرد و وارد قصر فرعون شد و علاوه بر دعوت او به یکتاپرستی، خواستار آزادی بنی اسرائیل شد.^۲

□ **حضرت ایوب** علیه السلام که می‌دید تمامی مشکلات و سختی‌هایی که در زندگی با آنها روبه‌رو می‌شود، به خواست خداوند و برای امتحان کردن اوست، در برابر تمامی آنها صبر کرد و در برابر خواست خداوند تسلیم شد.^۳

۱- سوره ابراهیم، آیه ۲۷. ۲- سوره شعراء، آیات ۶۸-۱۰. ۳- سوره انبیاء، آیات ۸۴-۸۳.

به نظر شما، ما به عنوان یک مسلمان چگونه می‌توانیم در گفتار، رفتار و پوشش خود، تسلیم امر خدا باشیم. درباره این موضوع با هم کلاسی‌هایتان گفتگو کنید. با دوری کردن از گناهان و عمل به دستورات خدا و پیروی از علمای دین

۲- استقامت و پایداری در راه خدا 6 - مردم پس از دریافت دین خدا از پیامبران به چند گروه تقسیم می‌شدند؟

مردم پس از دریافت دین خداوند از پیامبران، دو گروه می‌شدند؛ گروهی دعوت پیامبران را می‌پذیرفتند و با عمل به تعالیم آنان، نه تنها خود را از مشکلات متعدد - که به دست خود انسان‌ها به وجود آمده بود - نجات می‌دادند، بلکه رستگاری ابدی را نیز نصیب خود می‌کردند. گروه دیگری به لذت‌های زودگذر دنیا دل خوش می‌کردند و با این تصور که با پذیرش دین، دنیای آنها به خطر می‌افتد، زندگی ابدی خود را نابود می‌کردند؛ غافل از اینکه دین الهی رستگاری دنیا و آخرت را برای انسان با هم به ارمغان می‌آورد^۱.

این گروه با سرکشی در مقابل پیامبران، آنان را دروغگو می‌نامیدند تا مردم پیرو آنان نشوند و اگر در نقشه خود موفق نمی‌شدند، به قتل پیامبران دست می‌زدند. خداوند رفتار این افراد را با پیامبران

چنین توصیف می‌کند:

* این آیه مربوط به استقامت و پایداری در راه خداست

آیا [اینگونه نبود که] هرگاه پیامبری چیزی

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ

را برای شما آورد

بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ

که دلخواه شما نبود

سرکشی کردید،

اسْتَكْبَرْتُمْ

پس گروهی [از پیامبران] را انکار کردید

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ

و گروهی را کشتید؟

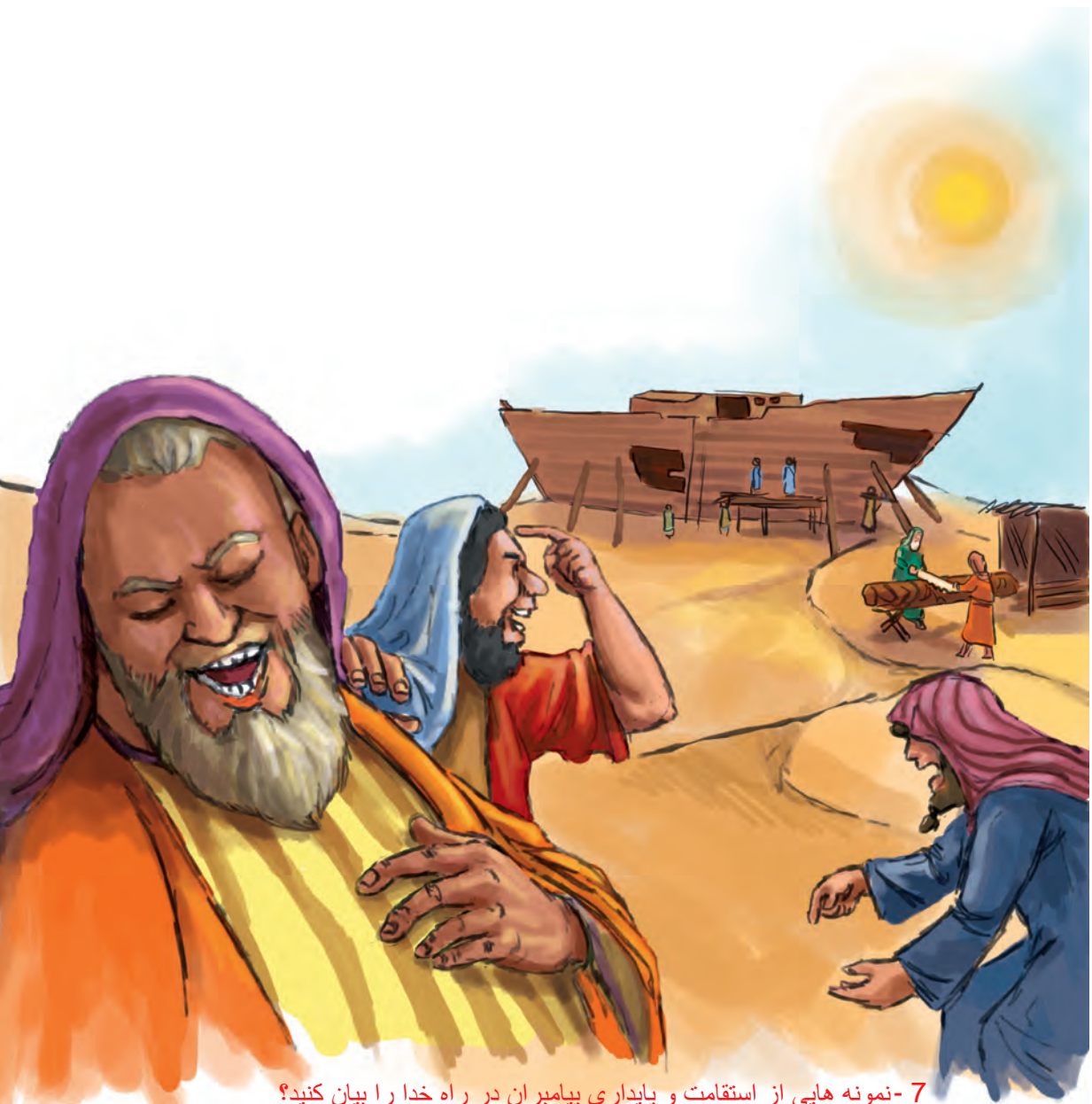
وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ^۲

* دنیا طلبان، پیامبران را دروغگو نامیدند.

۱- خداوند در سوره نساء، آیه ۱۳۴ می‌فرماید: هر کس نعمت و پاداش دنیا را می‌خواهد، بداند که نعمت و پاداش دنیا و آخرت هر دو

نزد خداست.

۲- سوره بقره، آیه ۸۷.

7- نمونه هایی از استقامت و پایداری پیامبران در راه خدا را بیان کنید؟

پیامبران الهی با وجود مشکلات فراوان در راه خدا صبر و استقامت می کردند و با تمام توان و قدرت به راه خود ادامه می دادند و لحظه ای سست نمی شدند. تمام پیامبران الهی الگوی استقامت در راه خدا بودند. در این باره باز هم قرآن سیره و روش پیامبران را چنین توصیف کرده است:

□ حضرت نوح علیه السلام مردم زمان خود را نهصد و پنجاه سال به یکتاپرستی دعوت کرد؛ ولی در

950

* که بیانگر استقامت و پایداری در راه خداست

این مدت، تنها تعداد بسیار اندکی ایمان آوردند. آنان بارها نوح علیه السلام را اذیت و آزار می کردند، مسخره می کردند، تهدید به قتل می کردند و... تا اینکه خداوند به آن حضرت دستور ساخت کشتی را داد و خبر داد که دیگر از قوم وی کسی ایمان نخواهد آورد. حضرت نوح علیه السلام به دستور خداوند شروع به ساختن کشتی کرد. در این مدت هرگاه که کافران از کنار او می گذشتند، مسخره اش می کردند و می گفتند چرا در بیابان کشتی می سازی؟ نکند دیوانه شده ای؟! ولی چون نوح علیه السلام به خداوند ایمان داشت و می دانست وعده الهی حق است، استقامت کرد و ساختن کشتی را متوقف نکرد تا اینکه زمان وعده خداوند فرا رسید و آن قدر باران بارید که تمام آن سرزمین به زیر آب رفت و همه کافران غرق شدند.^۱

□ حضرت ابراهیم علیه السلام بارها عموی خود آزر را به یکتاپرستی دعوت می کرد و او را به ترک پرستش بت ها فرامی خواند. آزر هر بار او را با سخنانش می آزرده و از خود دور می کرد؛ اما او دست از دعوت خود بر نمی داشت.^۲ حضرت ابراهیم علیه السلام نه تنها مردم عادی، بلکه نمرود - طاغوت زمانه را که ادعای خدایی می کرد- در کاخش با شجاعت و استدلال های محکم به چالش کشید و به یکتاپرستی دعوت کرد^۳ و از تهدیدهایش نهراسید و در برابر آزار وی از قبیل انداختن در آتش و تبعید از وطن ذره ای دچار تردید نشد، و دست از راهی که در پیش گرفته بود، برنداشت تا اینکه عده ای از مردم به یکتاپرستی روی آوردند.

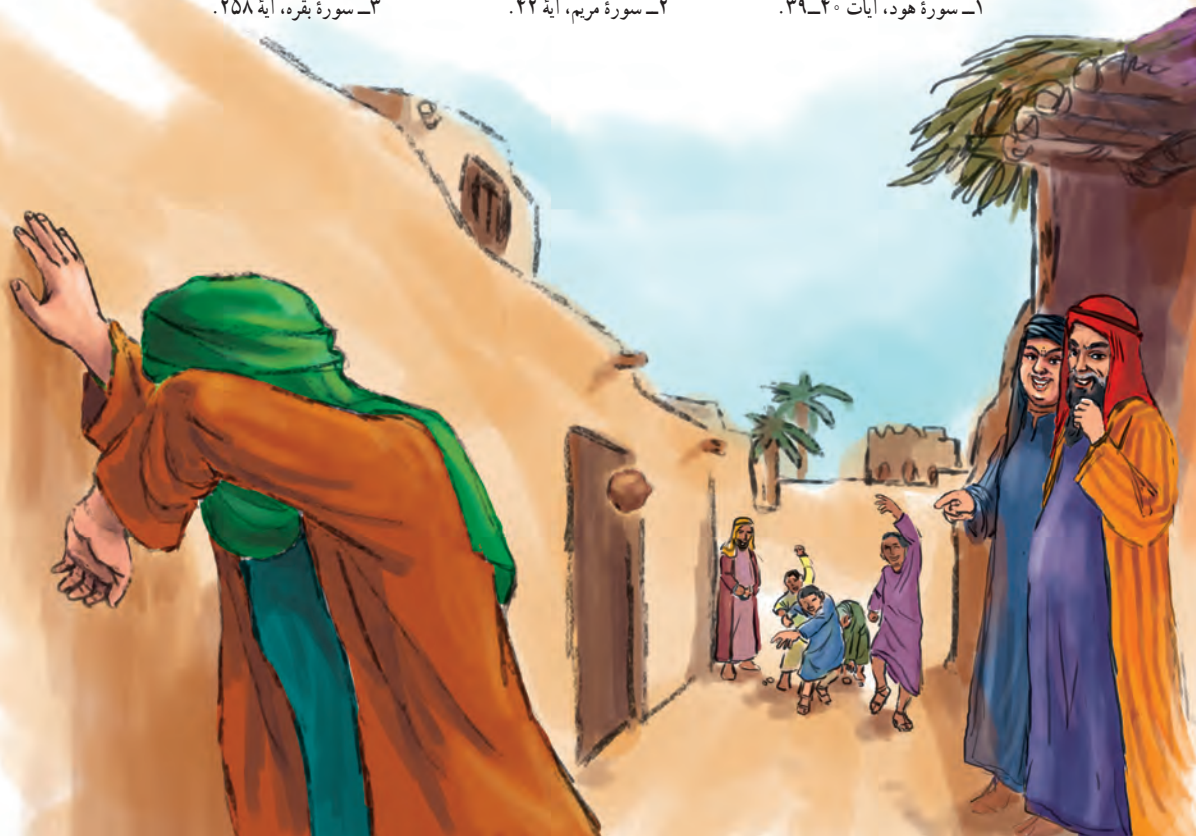
* پادشاه زمان حضرت ابراهیم (ع) ، نمرود نام داشت.

* عموی حضرت ابراهیم (ع) ، آزر نام داشت.

۱- سورة هود، آیات ۴۰-۳۹.

۲- سورة مریم، آیه ۴۲.

۳- سورة بقره، آیه ۲۵۸.

پایداری فراوان پیامبران، ناشی از این بود که آنان اطمینان داشتند که ایمان و استقامت، کلید

دست یافتن به وعده های بزرگ الهی است؛ همچنان که خداوند می فرماید :

آنان که گفتند : پروردگار ما الله است

سپس [در این راه] پایدار ماندند،

فرشتگان بر آنان نازل می شوند

که ترسید و غمگین مباشید

و به بهشتی که وعده داده می شدید، شاد شوید .

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ

ثُمَّ اسْتَقَامُوا

تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ

أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا

وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

* آیه در مورد استقامت در راه خدا است

به نظر شما در موارد زیر چگونه می توانیم در راه خدا استقامت کنیم؟

۱- شیطان ما را برای ترک واجباتی همچون نماز و روزه وسوسه می کند.

به دستورات شیطان که فریبی بیش نیست بی اعتنا باشیم و با یاد خداوند به او پناه ببریم و نماز را به پا داریم.

۲- کسی ما را دعوت به حضور در برخی مجالس و یا برخی فضاهای مجازی نامناسب می کند.

به دعوتش جواب منفی دهیم و به یاد خدا باشیم.

۳- شیطان ما را برای ناسزا گفتن به دیگران به هنگام خشم و عصبانیت وسوسه می کند.

عفو و بخشش را ملاک کار خود قرار داده و در پی انتقام نباشیم و خشم خود را فرو خوریم.

۳- مبارزه با عقاید باطل و خرافات

مردم دوران پیامبران، برای خداوند شریکانی قرار داده بودند؛ بت‌هایی از سنگ و چوب،

فرشتگان و اجرام آسمانی (ستاره، ماه، خورشید و...) از جمله این شریکان بودند.

10- به برخی از خرافات مردم در زمان پیامبران اشاره کنید؟

برخی از مردم زمان حضرت ابراهیم عليه السلام ستاره و خورشید و ماه را می پرستیدند و معتقد بودند

اینها اثر خوبی در زندگی آنها دارند.

بنی اسرائیل در زمان حضرت موسی عليه السلام گوساله‌ای را از طلا و جواهرات ساختند و با این

تصور که این گوساله منشأ ثروت و برکت است، به دور او طواف می کردند.

۱- سوره فضلت، آیه ۳۰.

۲- معنای خرافه: به یک سری باورهای غلط می گویند که نه دین آن را تأیید می کند و نه از نظر علمی و عقلی ثابت شده است.

* یکی از دلایل بت پرستی مردم در زمان پیامبران ، خیر و برکت دانستن آنان بود.

مردم در زمان پیامبر اکرم ﷺ در برابر بت‌های ساخته شده از سنگ و چوب سجده می‌کردند

و می‌گفتند اینها به ما خیر و برکت می‌دهند.

11 - پیامبران چگونه با عقاید باطل زمان خود مبارزه می‌کردند؟

پیامبران الهی نه تنها خود به این امور اعتقاد نداشتند و آنها را باطل و خرافه می‌دانستند؛ بلکه

از طرف خدا مأموریت یافته بودند با هر اعتقادی که ریشه در دستورات خداوند ندارد و نزد خداوند

معتبر نیست، مبارزه کنند.

12- پیامبران چگونه مردم را از خرافات دور می کردند؟

رسولان الهی با آوردن دلایل محکم، مشرکان را به اندیشه ورزی و تفکر دعوت می کردند و از

آنها می خواستند که به جای پیروی از خرافات، از دستورات خداوند اطاعت کنند.

حضرت ابراهیم علیه السلام در دعوت عمویش آزر می گوید: **13** - حضرت ابراهیم (ع) در دعوت عمویش آزر چه می گوید؟

هنگامی که به عموی خود گفت: ای عمو!

چرا چیزی می پرستی که نه می شنود و نه می بیند،
و نه هیچ مشکلی را از تو حل می کند؟!

ای عمو!

دانشی برای من آمده که برای تو نیامده است

بنابراین از من پیروی کن، تا تو را به راه راست

هدایت کنم!

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ

لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ

وَلَا يُعْنِي عَنْكَ شَيْئًا

يَا أَبَتِ

إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ

فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

نقالت کلاسی

با کمک اعضای گروه و با توجه به آنچه که در خصوص زندگی

حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم می دانید، نمونه هایی از ایستادگی آن حضرت در

برابر عقاید باطل را بیان کنید.

14 - وقتی پیامبران الهی با عقاید باطل و خرافی قوم خود مبارزه می کردند، پاسخ مخالفان چه بود؟

زمانی که پیامبران الهی با عقاید باطل و خرافی قوم خود مبارزه می کردند، مخالفان که پاسخ

قانع کننده ای برای رد نظر پیامبران و دور کردن مردم از آنها نداشتند، از عقیده باطل دیگری استفاده

می کردند. آنها به پیامبران می گفتند شما برای ما بدشانسی می آورید! پیامبران نیز در جواب می گفتند:

اگر بلایی سر شما می آید نتیجه کارهای خودتان است. **15** - وقتی به بنی اسرائیل خیر و منفعتی می رسید با اتفاق بدی برایشان می افتاد چه می گفتند؟ و خداوند چه جوابی داد؟

به عنوان مثال وقتی به قوم بنی اسرائیل خیر و منفعتی می رسید، می گفتند این نتیجه زحمات

خودمان است؛ ولی وقتی اتفاق بدی برایشان می افتاد؛ می گفتند: موسی برای ما بدشانسی می آورد.

خداوند در جواب آنها فرمود: این بلاهایی که بر سر شما می آید، به دلیل اعمال خودتان است و ارتباطی

با پیامبر ندارد. ^۲

البته عقاید باطل و خرافی منحصر به زمان پیامبران نبوده است. امروزه در برخی کشورها هنوز

مردم به پرستش بت ها مشغول اند یا در کشورهای مختلف خرافات روتق فراوان دارد؛ خرافاتی همچون

16 - نمونه هایی از عقاید باطل و خرافی که امروزه در کشورهای مختلف رواج دارد را بنویسید؟
- عدد ۱۳ نحس است.

۳-سوره اعراف، آیه ۱۳۱.

۲-سوره یس، آیات ۱۸ و ۱۹.

۱-سوره مریم، آیات ۴۲ و ۴۳.

— به تخته زدن بدشناسی را از انسان

دور می‌کند.

— اگر گربه سیاه سر راه کسی باشد،

بدشناسی می‌آورد.

— مهره فیروزه‌ای رنگ، انسان را

از خطر و بلا حفظ می‌کند.

و هزاران مورد دیگر که در

17 - اعتقاد به امور باطل و خرافی در بین مردم موجب چه چیزی شده است؟ فرهنگ‌های مختلف وجود دارد.

اعتقاد به این امور موجب شده است

برخی از مردم در انجام کارهایشان به کسانی

مراجعه کنند که ادعا دارند می‌توانند از

اتفاقات خوب و بدی که ممکن است، برای

افراد رخ دهد، خبر دهند یا از روی دادن

آنها جلوگیری کنند. امروزه این افراد در

شکل‌های مختلفی از قبیل فال‌گیر (فال

قهوه و...)، کف‌بین (ادعای بیان آینده با

نگاه کردن به کف دست)، رمال (ادعای

بشگویی آینده) و... مردم را فریب می‌دهند

و موجب از هم پاشیده شدن خانواده‌های

فراوان یا از دست رفتن اموال و آبرویشان

می‌شوند.

باید توجه داشت اگر ایمان به خدا

در انسان کم‌رنگ شود، میل به خرافات نیز

افزایش می‌یابد؛ اما اگر انسان ایمان خود

را تقویت کند، به‌خوبی به درک این نکته

می‌رسد که کلید حل تمام مشکلاتش در

پیروی از خدا و دستورات او نهفته است.

19 - چه هنگام میل به خرافات در انسان افزایش می‌یابد؟

چه خرافه‌هایی در منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنید، وجود دارد؟
به نظر شما چرا مردم به دنبال این خرافات می‌روند؟ تقلید و اعتقاد به عقاید غلط

خودت را امتحان کن

- ۱- یک نمونه از تسلیم پیامبران الهی در برابر دستورات خداوند را بیان کنید.
- ۲- چرا پیامبران الهی در راه انجام دستورات خداوند استقامت فراوانی می‌کردند؟
- ۳- سه مورد از ویژگی‌های مهم پیامبران را نام ببرید.

تسلیم در برابر امر خداوند - استقامت و پایداری در راه خدا - مبارزه با عقاید باطل و خرافات

پیشنهاد

- ۱- وقتی بخواهیم از کسی یاد کنیم، معمولاً به لقبی از او اشاره می‌کنیم که بالاترین و بهترین لقب اوست. به این عبارت که ما در تشهد نمازهای خود می‌گوییم، توجه کنید.
...وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
درباره اینکه چرا از پیامبر اکرم ابتدا با لقب عبد و سپس با لقب رسول یاد می‌شود، تحقیق کنید و در کلاس برای هم‌کلاسی‌هایتان بخوانید.
- ۲- درباره ماجرای مرگ ابراهیم فرزند حضرت محمد ﷺ که در کودکی از دنیا رفت و اتفاقاتی که در آن روز افتاد، تحقیق کنید و ارتباط آن را با ویژگی سوم پیامبران یعنی مبارزه با عقاید باطل و خرافات بیان کنید.